

CKA 4

Tal vid Regementets Dag 1982-08-07

VÄLKOMNA till Älvsborgs kustartilleriregemente eller KA 4 som vi i allmänt tal benämner vårt regemente.

Målsättningen med Regementets Dag är normalt att regementets vpl skall ha möjlighet att visa sina anhöriga sin arbets- och tjänstgöringsplats under den tid som de gör sin obligatoriska plikttjänstgöring för försvaret av Sverige. Det är glädjande att se så många anhöriga och vänner till våra vpl här, och jag hälsar er varmt välkomna till KA 4.

I år finns särskild anledning att arrangera Regementets Dag då KA 4 i år fyller 40 år och således kan fira ett litet jubileum.

Jubileumsfirandet har lockat många besökare som jag hälsar varmt välkomna.

Det är därvid en ära för mig att särskilt hälsa vår högste företrädare för kustartilleriet i marinstaben i Stockholm, vår personalkårchef, överste Per-Erik Bergstrand. Göteborg tillhör Västra Militärområdet.

Militärbefälhavaren, general Nordström, har sänt följande lyckönskningstelegram till regementet:

KA 4 kan se tillbaka på fyrtio intensiva och arbetsfyllda år i medvetande om att väl ha fullgjort de uppgifter statsmakterna och överordnande militära myndigheter ålagt regementet.

Min förvissning är att regementets personal kommer att fullfölja traditionerna med plikttrogna och ansvarsmedvetna insatser allt framgent.

**Kjell Nordström
Jan Enquist**

40 år tillbaka i tiden innebär att regementet tillskapades 1942 dvs mitt under 2. världskriget. Detta kan synas märkvärdigt i vetskap om att kustartilleriet löste uppgifter för försvar av Västkusten redan under 1. världskriget.

Förklaringen ligger i den tro på evig fred, som uppkom efter 1. Världskrigets slut. Nationernas Förbund skulle lösa alla internationella konflikter och det ansågs inte finnas anledning att slösa bort pengar på dyrbart försvar. Genom 1925 års försvarsbeslut i Sveriges Riksdag drogs ett stort antal förband in, däribland kustartilleriförbandet för försvaret av Göteborgsområdet. Det tog därefter endast tio år innan orosmolnen började samlas över Europa och när hotet åter växte, stod Sverige dåligt rustat. Politikernas tröghet och tiden som erfordrades för att hinna rusta upp rikets försvar innebar, att ny organisatorisk grund för Krigsmakten förelåg först 1942.

KA 4 skapades genom 1942 års försvarsordning.

Först tre år efter 2. världskrigets utbrott hade Sverige ett försvar som innebar att vi på allvar kunde avvisa krigförande nationers anspråk att få utnyttja svenskt territorium. Innan dess hade Sverige tvingats att acceptera från neutralitetssynpunkt högst tveksamma förflyttningar av tysk trupp genom Sverige. Tyska permittentturer tilläts gå genom Sverige mellan Norge och Tyskland. Många av oss här på Västkusten minns de tyska permittenttågen.

Omfattande och kostnadsmässigt dyrbara politiska beslut föregås av utredningar. Beslutsprocessen är tidsödande. Folkviljan kan däremot svänga relativt snabbt.

I brist på tillräckligt starkt svenskt försvar vid tiden före 2. Världskrigets utbrott kom folkviljan till uttryck bl a genom frivilligt organiserat försvar och andra ideella försvarsföreningar. Vi ser idag

ett exempel på detta genom Kustartilleriets kamratförening i Göteborg.

Kamratföreningen, uppställd framför mig, och vars fana har blottats tillsammans med regementets alldeles nyligen, skapades redan i januari 1936.

Föreningen är således sex år äldre än regementet.

I kamratföreningens led står många som vi är skyldiga stort tack för framstående insatser i uppbyggnaden av kustförsvaret av Västkusten.

Ni är alla varmt välkomna. Det är för regementet en särskild ära att Kamratföreningen lämnades av till mig alldeles nyligen av g generallöjtnant Henrik Lange, verksam som regementschef och kustartilleriförsvarschef här i Göteborg 1957 - 1961, innan han flyttade till nya och änmer ansvarsfyllda arbeten inom försvaret.

Generalerna Haglund och Björnsson har sänt regementet sina lyckönskningar och beklagat att de har varit förhindrade att delta.

Regementets fana överlämnades av H Maj:t Kung Gustav V till dåvarande regementschefen Överste Rudolf Kolmodin. Fanan blottades för regementet vid en ceremoni den 6. juni 1945 dvs på det årets Svenska Flaggans Dag.

Jag citerar ett utdrag ur överste Kolmodins tal vid ceremonin:

"I färgerna, som fladdra i fanans verk, skåden i tecknen som påminna om regementets verksamhet och uppgift. Kanonerna på vagskuran och Göteborgs lejon, det sistnämnda sägande Eder det nära sammanhanget mellan regementet och staden, vars portar regementet är satt att skydda.

Hedren och ären fanan. Han är oss given till ett samlingens tecken genom alla kommande tider. Släkte efter släkte skall möta hennes tändigt på nytt med vörnadens och kärlekens blickar".

Man kan nästan höra hur dåvarande regementschefen ropade ut - Lär av historien!

Låt oss aldrig mer behöva uppleva en situation med dålig försvarsberedskap liknande den, som förelåg då 2. världskriget började. Släkte efter släkte skall möta fanan dvs regementet skall allt framgent finnas för försvaret av Västkusten och Göteborg.

Lärdomen från historien har ibland ifrågasatts men har ändå stått sig i 40 år dvs fram tills nu. Inför 1982 års försvarsbeslut förelåg utredningsförslag att KA 4 skulle dras in.

Försvaret måste rationaliseras för att få tillräckligt med pengar för förnyelse av våra krigsförband. Från vår sida ifrågasattes aldrig denna självklarhet, men vi kunde aldrig acceptera en utveckling som innebar att beredskapen för försvaret av Göteborg och Västkusten skulle mer eller mindre försvinna.

Lär av historien! Vem kunde i mars 1940 ana att Västkusten en månad senare, efter Tysklands ockupation av Norge-Danmark, skulle bli ett av de mest centrala områdena för svenskt försvar och för skydd av den svenska neutraliteten.

Det tog tre år att bygga upp ett starkt försvar. Den strategiska förändringen 1940 tog mindre än en månad. Det behövs inte särskilt stor fantasiförmåga för att se likheten mellan situationen idag och den vid tiden före 2. världskrigets utbrott.

Vi lever dock idag i fred. Krigets fasor, som de dagligen möter oss i tidningar, i radio, i TV, förefaller vara långt borta.

Det som händer i Beirut kan för flertalet svenskar omöjligt hända i Sverige.

Eftersom vi lever i så djup fred, kan vi då inte minska försvarets utgifter?

Skall vi inte satsa på den så kallade Fredsrörelsens idéer.

Bortsett från den del av Fredsrörelsen, som arbetar med dolda och för svensk säkerhet tvivelaktiga politiska motiv, vill jag gärna deklarerera respekt och aktning för människor, som tar initiativ till att minska krigsriskerna och krigets verkningar. Jag tror att vi alla skulle välkomna ett kärnvapenfritt Europa eller en kärnvapenfri värld. Vägen dit är emellertid lång och för att nå dit krävs kunskap om och analys av dagens strategiska situation i vår omvärld.

En av våra främsta experter på fred och nedrustning, ambassadör Inga Thorsson, har påtalat behovet av dessa kunskaper och denna analys. Hon har i dagarna, inför sin avgång som ledare rör svenska nedrustningsdelegationen i Geneve, i intervjuer i svensk press påtalat att svarigheterna i förhandlingarna för nedrustning - eller snarare begränsning av upprustning - ligger i den mycket stora misstro, som finns mellan supermakterna. Varken USA eller Sovjet vill eller vågar visa någon blotta gentemot motparten. Varje förslag mottas med misstänksamhet och analyseras så att förslaget inte medför förändringar i balansen mellan de båda blocken.

Sverige är beläget mellan de båda blocken. Ett nedrustat Sverige skulle innebära förändring av ett balanserat nordiskt område. Ett militärt vakum i ett starkt militärt spänningsfyllt blir alltid utfyllt. En finländsk politiker har uttryckt det på följande sätt: I Ett litet land har alltid en arme. Antingen sin egen eller någon annans.

Ett starkt svenskt försvar är därför den mest bidragande faktorn för fred i Sverige. Påståendet överensstämmer med den målsättning som Sveriges Riksdag har givit den svenska försvarsmakten.

Paradoxalt gäller följande påstående: Ju duktigare vi är att bruka våra vapen, ju större realism om krigets omänskliga miljö som vi lägger i våra övningar - desto större trovärdighet får vi i vår omvärld att vi vill och skall försvara vårt land, och desto större är därmed våra möjligheter att hålla oss utanför kriget och aldrig på allvar behöva tillämpa det vi lär oss i vår militära tjänst.

KA 4 kommer med början i nästa vecka att genomföra åldersklassens slutövningar ute i skärgården. Jag vill i detta sammanhang rikta ett tack till skärgårdsbefolkningen och till företrädare för fritidsverksamheten för den förståelse, som vi regelmässigt möter under våra övningar. Vi eftersträvar att visa all möjlig hänsyn inom ramen för våra utbildningsmål.

Vårt hemvärn och våra frivilliga försvarsorganisationer bidrar i hög grad aktivt till att vår omvärlden visa vår försvarsvilja. Dessa på frivilligbasis rekryterade organisationer borde räknas in i Fredsrörelsen och skulle där tveklöst bli den personellt starkaste organisationen. Bara på Västkusten har hemvärdet och frivilligorganisationerna c:a 22000 medlemmar. Vi är på KA 4 glada över att aktivt kunna stödja dessa organisationer. Detta skäl togs upp som ett motiv för att bibehålla regementet vid argumenteringen mot en nedläggning av KA 4 den gångna vintern.

Det starkaste motivet för att behålla KA 4 är emellertid nödvändigheten, att ett kustartilleriregemente erfordras för att producera de krigsförband, som behövs för försvaret av Västkusten och Göteborg, och att förbanden har tillräckligt hög beredskap. I spänningsfältet mellan Supermakterna har Östersjöutloppen en särskild betydelse. Med Östersjöutloppen menas området mellan farvattnen syd Skåne och farvattnen mellan Jyllands nordspets och Norge.

Västkusten intar en central plats inom detta strategiskt viktiga område. Här är Sveriges största hamn belägen med stor

befolkningskoncentration här finns en stor del av landets verkstadsindustri t hit sker vår oljeimport här finns mycket stora varulager mm. De för Sverige så väsentliga resurserna ligger skyddade bakom den Bohusländska skärgården.

Skyddet av resurserna, neutralitetsvakten av området, försvaret av det operativt så viktiga området klaras bäst med ett utbyggt kustartilleriförsvaret i skärgården i samverkan med förband ur armén, flottan och flygvapnet. Människorna, som skall bemanna detta utbyggda skärgårdsförsvaret har sin naturliga hemvist och sin organisatoriska bas vid ett kustartilleriregemente. Närheten från freds förbandet till krigsförbandet innebär att beredskapskraven kan innehållas.

Dessa för oss så självklara motiv för att behålla KA 4 vann så småningom gehör i debatten kring nedläggningshotet av vårt regemente inför 1982 års försvarsbeslut.

Jag vill i detta sammanhang rikta ett varmt tack till landshövdingen i Göteborgs och Bohuslän och hans medarbetare i länsstyrelsen, till företrädare för Göteborgs kommun och kranskommunerna i Göteborgsområdet och till våra västsvenska riksdagsledamöter för det aktiva stöd som regementet har fått i kampen för att bibehålla KA 4.

Riksdagen har nu tagit 1982 års försvarsbeslut. Av detta framgår att utbildningen av värnpliktiga även i fortsättningen skall ske här på Käringberget.

Den särskilda regementsledningen skall emellertid inordnas i staben för Västkustens Militärkommando.

Därmed är inte sagt att begreppet Älvsborgs kustartilleriregemente och begreppet

KA 4 skall försvinna. Utbildningens omfattning tyder snarare på att regementsbegreppet bör bibehållas. Rationalisering och integrering av olika funktioner behöver inte - och bör inte - ta bort regementets identitet och dess traditioner.

Fortfarande kan och bör - som överste Kolmodin uttryckte det 1945 - släkte efter släkte få möta regementets fana. Fortfarande kan och bör kommande generationer få lyssna till regementets marsch.

Leve Älvsborgs kustartilleriregemente- Ett fyrfaldigt leve för KA 4!

Vi lyssnar nu till Älvsborgs kustartilleriregementes marsch som framförs av regionmusikkåren från Uddevalla.